

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foil e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foia Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 3 dollari. Banii se trimit
la dl Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foli
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

Partidul Național biruitor!

24 deputați naționaliști aleși în ziua dintâi. Alții vor urmă.
Numărul lor va trece de 80.

Cu toată silnicia ce s'a făcut în cele mai multe cercuri, cu toate că, prin respingerea candidărilor, în 31 de cercuri nu s'a dat putință alegătorilor să-și arate voința și simțămintele lor, — Partidul Național, credinciosul slujitor al poporului românesc din Transilvania, Banat și Ungaria, — a ieșit încă în cea dintâi zi de alegere biruitor în 24 cercuri.

Cei 24-deputați aleși până acum sunt: Dr. Maniu la Alba-Iulia, Ion Agârbicean la Aiud, Dr. Vaida la Ighiu, Dr. I. Bălsan la Blaj, Vasile Goldiș la Pecica, Stefan C. Pop la Pâncota, Aurel Lazar la Tinca, Al. Vaida la Sasca, A. Hădan la Făget, Aurel Socol la Cluj, Emil Hătegan la Hida, Simion Nemeș la Teaca, I. Lăpădat la Crasna, V. Deleu la Șimleu, Mih. Pop la Satu-Mare, I. Lupaș la Săliște, Romul Micșă la Dej, Dum. Maniu la Ilénda, Mihai Popovici, la Lăpuș, Ion Mărie la Iara, Oct. Pavelea la Beclen, Dion. Decei la Band, Victor Moldovan la Bistrița, Dr. Mărsen la Șimand, — și al 25-lea Pavel Brățsan, din partidul Iorga-Take Ionescu, tot soț de luptă cu Partidul Național.

Iar având în vedere că în 6 locuri a rămas *balotaj* (alegere nouă, restrinsă) între un om al partidului național și omul guvernului, e vădit că și acele locuri le va câștiga partidul național, a cărui deputați vor ajunge iar la 30, cîți au fost în parlamentul trecut.

Și dacă guvernul lăsa liberă alegere în cele 31 de cercuri unde a respins pe candidații noștri, și lăsa alegeri libere în alte vre-o 30 de cercuri, în cari au lucrat stafiile nopții siluind urnele, — Partidul Național ar fi intrat acum cu cel puțin 50 de deputați, precum și era firesc să fie, după bunul nume care i-a crescut atât de mult în timpul din urmă!

Lucru vădit: poporul din Ardeal, Banat și Crișana, prețuiește foarte mult Partidul Național și dacă alegerile erau aievea libere li arăta toată marea sa iubire prin cîți ar fi ales din acest partid. Guvernul ar putea înțelege foarte mult din acest vot.

Apucături de nimic, hotărîtoare.

În zeci de cercuri, oamenii stăpînirii s'au folosit de mijloace neînchipuit de urite. Siluirea urnelor noaptea.

Că Partidul Național a reușit și în altele cercuri, în cite a reușit, e o dovadă de uriașă tărie de suflet a poporului nostru din Ardeal, Banat și Crișana, — care s'a văzut în fața unor apucături de alegeri, cum noi n'am mai cunoscut!

Din toate părțile țării vin știri, cari arată, că „alegerile” acum în-deplinite în Ardeal, Banat și Crișana, au fost conduse după un mare și în toate smănuntele lui înainte pregătit „plan de luptă”, care, folosindu-se de bunăcredința cinstitalui alegător ardelen, să îl păcălescă pe acesta așa, cum ni-menea nu l'a mai păcălit.

Într-un fel cu tot felul de așazise „trucuri” (apucături de păcăleală) electorale și ajutăți de puterea poliției, a administrației și de supunerea armatei, — conducătorii „răz-

bolului” electoral (de alegere), au și izbatit așa de tare, cum înșiși nu s'au așteptat.

Poporul din Ardeal stătea gata la o luptă dreaptă, din care pedeca și înșelăciunea o credea înălțorată, prin faptul, că acei cari li stăteau în față, erau frați ai lor, nu tătari, nici maghiari, — și nici prin minie nu li trecea, că pe cînd el stă oblu, cu fruntea sus, cu fața deschisă, ținînd în mână scrisoarea dreptului său cu voința sufletului său scrisă pe ea, — potrivnicul li vine pe surîș, pe din dos și lo smu'ge de nici nu bagă de seamă, punîndu-l în loc ăla, cu altă scrisoare pe ea, — ca aceea fiind voiața lui!

— Planul după care s'a dat „lupta” de data asta, a fost sim-plic, dar fără greș ducător la scop,

pentru cel dela putere. Azi, după alegere, el se vede mai bine ca ori cînd:

Folosindu-se de scăderile legii noastre de alegeri din Ardeal, care dă prea multă putere în mîna Președinșilor de alegeri, — ticlucitorii marelui plan de luptă — marelui stat major electoral dela București, — a zis:

Înfăptuind atac il dăm în ziua cînd se pun „candidările”: Președinșii să respingă toate candidările opoziției (impotrivirei) unde numai pot! Dacă un alegător e scris luon, în loc de Ioan, sau Ion, că cite a scris Fieru, a uitat să tragă liniora peste slova F și așa a rămas T, — se respinge, — și noi am scăpat de luptă în toate cercurile în cari am respins în a-cest chip pe candidații potrivnici. Avem acolo deputați aleși gata, chiar dacă aceia nici n'eu văzui ceresă, nici nu știu pe unde e.

În chipul acesta partidul la putere a câștigat îndată în Ardeal 31 de scaune de deputați, adică a 4-a parte, fără osteneală, fără cheltulală, — fără luptă (O mărturiseste ziarul „Întărire” din Cluj, care vestește că în cea dintâi zi de alegere, s'au cunoscut încheerea în 35 de locuri, acolo unde nu erau contracandidați, și din acelea, 31 de locuri erau de ale partidului liberal, 3 de ale Sașilor și 1 al partidului Național: dl Iulia Maniu).

— Al doilea atac, tot așa de hotărîtor, îl vom da, — au spus strategii (ticlucitorii planului de „războiu”), în noaptea de după ziua dintâi de votare.

E drept că legea spane, că votarea are să curgă neîntrerupt până se sfârșește, — așa dar până la 9, la 10, la 11, ori 12 noaptea, — căci nici un cerc de votare nu e așa de mare, ca să nu se poată termina votarea în o zi și o seară.

Mestierii în apucături însă au zis: Așa nu-l bine. Să se dea de Guvern poruncă (peste lege!), că votarea să se încheie în ziua dintâi, la ceouul 6 seară, și — se urmeze mîna!

Peste noapte, pentru ca nu cumva hoții de civiliști să facă ceva cu urnele (vasele de votare), vor fi scoși toți din casa de vot și casa cu urnele va fi păzită de armată!

Așa s'a făcut. Civili au fost scoși din casă; soldații s'au pus de pază la ușă și pe la ferestă, —

și urnele au fost strașnic păzite de batonete.

Stafiile..

Ei bine, dar batonetele pot o-pri cu vîrfurile lor ascușite, numai trupurile oamenilor pămînteni, dar stafiile (strigoli) cei cari sunt numai umbre, „epiridașurile”, nu pot fi oprite de batonetele soldaților!

Și știe-i sfîntul ce-au făcut candidații guvernului, ce nu, — trebuie că au luat în ajutor pe toate babele vrăjitoare și descîntătoare, și acelea, pentru plată bună au chemat de prin funduri de păduri, de prin adîncuri de ape, de prin peșteri și stînci ori din vînt adînci, toate stafiile, toate spiridușele, și pe acelea le-au mînat să se pogoare pe horn în casele cu urnele, și să bosconescă bine și să involbură voturile din ele, încît acelea, de epnima d'horilor, să se schimbe toate la față! — Desul că, deși strășile au fost găsite neclintite la locul lor, urnele nemîșcete din locul lor, — cuprînsul lor a fost însă găsit cu totul alifal decum spun alegătorii că l'ar fi știut ei, și decum se joară că ar fi fost!.. Pe multe locuri stafiile s'au coborît prin horn, nesimțite, ne-auzite, nevăzute, acestea erau de cele de lege veche, ca în poveștile din bătrîni, — dar unele, mai „moderne”, mai de lame nouă, au venit, ci-că, cu automobilul până la ușa casei de vot, aci numai au săfăit de trei ori asupra sentinței (soldatului de pază) și acela s'a prefăcut în stan de piatră, apoi ele și-au făcut rostul, au ieșit, au săfăit iară de trei ori asupra sentinței de au des-morțit'o, s'au urcat în automobil și — au zburat pe sus de nu le-a mai văzut om pămîntean!..

Iar dîmineața comisia de votare a rămas nîmîță de schimbarea la față a biletelor din urne, așa cum au rămas cu gura căscată evreii din Casa-Galileii cînd apa bine-cuvîntată de Isus, se prefăcuse aci în aceleași vase de piatră, în vin.

Și cu acesta am spus tot: cum s'au făcut alegerile de deputați în Ardeal în anul Domnului 1922, în apopleve de ziua de 1 April, deși semănă mai mult a păcăleală de 1 Aprilie, — pentru Adunarea Constituțională, Statul cel Mare al Romîniei Mari!..

Și făcîndu-ne sfînta cruce, zicem: Așa alegeri, nu ne mai da,

Doamnel! Mai bine o dictatură pe fașă, pusă în mâna unor oameni de omenie, că ar fi mai bună!

De prin țară

— Alegerile. —

„Gazeta” dela Brașov aduce știri nălmătoare de ce s'a întâmplat la alegerea din Brașov. Aci lupta s'a dat între d. Mihai Popovici, candidatul Partidului Național, fost Ministru, și d. I. Grădișteanu, fost președinte al Ligii, candidat liberal.

În rândul trecut, deși sub puhoțul hulelor ce cădeau asupra Conziliului Dirigent, dl Popovici a ieșit biroulor la Brașov asupra dlui Take Ionescu, care se ținea că a făcut multe pentru Brașov și că va găsi acolo mulți cari să-l voteze.

De atunci până azi dl Popovici și-a întărit încă legăturile cu alegătorii brașoveni, și nu era cuvânt să scadă în ochii lor.

Totuși, fiindcă urnele au fost înțâia noapte păzite de armată, și bosconile de „fantomele” (stafile) nevăzute, — când s'au despusat acele urne și s'au numărat voturile, dl Mihai Popovici, care știa că vre-o 400 de alegători i-au dat voturile lor, a văzut că are abia 49, iar d. Grădișteanu, 450.

La Râșnov, unde se iscălișe candidatura dlui M. Popovici, 88 de inși își pusese răscălitura numai pe cererea de candidare. Când a fost la numărarea voturilor, dsa a avut în urnă abia 22 de voturi, așadar nici atâtea cite pe cererea de candidare, — iar potrivnicul său, dl Grădișteanu peste 400!

În com. Tâncari, unde Partidul Național a avut totdeauna cu mult mai multe voturi ca toate celelalte partide la un loc, de data asta partidul liberal a avut 419 voturi, iar cel național numai 91.

Gazeta spune, că a pus buni păzitori în jurul caselor cu urnele de votare și că va ieși cu dovezi hotărâtoare, prin cari va arăta ce volnici nevrednice de zilele noastre, s'au petrecut peste noapte în jurul urnelor.

La Dicosinmăriș, la Coșoca, la Făgăraș, la Arpaș, la Vișeu, la Treiscaune, Șercaia, și în zeci de alte locuri, tot la fel: stafile-cele de noapte, nu voturile date ziua, au hotărât soarta alegerii.

Vom arăta și noi cetitorilor ce se va dovedi. Căci trebuie să ne înțorâm cu toții de asfel de apucături, de asfel de joc fără minte eu dreptul alegătorilor și să ne pregătim cu sufletul și cu inima, a respinge pe viitor asfel de stări... îngrozitoare!

La Orăștie.

Alegerea dela Orăștie a fost premeară de o luptă foarte îndirjită dsa sat în sat, dela om la om, între partidul Național și cel liberal.

Poporul nostru, crescut de noi în mindrie națională, s'a ținut tare. Cu cit administrația lua măsuri mai aspre, a căror rost el nu-le price-

pea, cu cit prin comune se lveau mai dese plutoane de soldați, cu alit el, presimțind o mare ciocnire, se strîngea mai tare la olaltă, trup la trup, ca în fața unei primejdii. Curentul pentru Partidul Național era foarte puternic, — ca în alte zeci de cercuri biruitoare.

Că la votare ce s'a întâmplat, fiind votul secret, nu se poate ști. Ca oamenii una să fi zis și alta să fi făcut, priatru domni se întimplă, dar dsa popor pușni știa aceste prefăcătorii, el merge după inima ori socoata lui, și și spune cum merge. Și, după spusa lor, ar fi fost, ca partidul național să iasă biroulor.

Dar n'a ieșit. Adunarea voturilor a dat, Mercuri, următoarea încheere:

	VLAD:	MOȘOIU:
Romos	313	37
Turdaș	297	41
Căstău	225	140
Vinerea	230	20
Mărtinești	166	287
Bințiuși	117	219
Ludești	117	381
Orăștie	116	650
Șibot	96	65
Romoșel	58	165
Valdei	48	273
Beriu	43	241
Dincul Mare	24	487

Adecă Gen. Moșoiu: 3006 voturi, Dr. Vlad 1859 voturi.

Poporul din cerc e acum în mare tulburare sufletească, căci nu s'a așteptat la o așa cădere a Partidului Național.

Mulți spun, că și aici s'a pus în aplicare, în câteva comune, rețeta generală (cea peste tot locul) cu joc neierat în jurul urnelor.

La Berlin de pildă, se spune că sentinela, zăpăcita de gingașa slujbă ce avea, a greșit de a lăsat să intre două rinduri de stafii al nopții, neștiind el care ar avea „drept” a intra și care nu.

Poporul din Cugir aflând, la numărarea voturilor, care câte voturi are, a spus: „Acesta nu e votul nostru”, — și ca urmare n'a trimis procesul verbal al alegerii la Orăștie, ci l'a aruncat pe riu.

— În județul Aradului, spune „Românul” că a fost tot așa! „La în e u sorșii biruinței erau se partea domnului Goldiș. Azi noapte urnele au fost siluite și s'au falsificat buletinele în folosul dlui Văloșanu. Așțarea în popor e foarte mare”.

— La Șiria a fost luptă mare între 5 candidați. Trei au căzut: Alevra, fără partid, Cristea liberal și Orendi german, — și a rămas să se dea luptă nouă (balotaj) numai între cei 2 cari au avut voturi mai multe. Dr Ștefan C. Pop fost ministru, omul partidului național care a primit 1617 și G. Adam jărănist, care a avut 2209 voturi.

— La Șimandul de Jos, după o luptă greă, a fost ales candidatul Partidului Național, Dr Iustin Marșicu față de alți 4 candidați Dr Ispravnic liberal, cu 675 voturi, Dr Hotărâm jărănist cu 425 vot. Heredeu, jărănist cu 36 voturi și Cordeanu, averescan cu 184 voturi.

— Din Bănat știrile ce vin arată că s'a lucrat după aceeași rețetă.

— La Ilișia a fost ales liberalul protop. Moldovan, căzind dl Dr. Rozvan, naționalist.

— Din celelalte părșiale Ardealului la fel.

A mers în toată țara la fel!

Și unde a fost pus un om de pale, și acela a fost ales, — căci „sistemul” (felul de lucrare) pentru a-l alege, ducea la sigul..

— Dacă lucrul acesta s'ar fi întâmplat într'un cerc, două, am spune că „sprîșnitorii” de acolo al guvernului, au făcut volnicile de capul lor, ca să se arate foarte „bravi” la București, am trece peste faptele lor ca peste a unor mici satrapii răutăcioși, — dar fiindcă lese la lveală, că lucrul a fost pus la cale la fel pentru tot Ardealul și Banatul, — asta ne întristează peste măsură, căci arată că răul vine de sus.. Și în fața acestui fapt trebuie să protestăm cu glas tare!

În acest fel sufletul bunului nostru popor, se zdrobește, nu se întărește!

— Liberalii, unde au primit lupta dreaptă, n'au ieșit, în Ardeal, nici atâta căși naționalisții. Dacă au totuși dîn Ardeal, mai multe scaune de deputați decât aceștia, e că au câștigat cele 31 prin respingerea candidărilor.

În vechiul Regat au ieșit însă tari și jărăniștii slabi.

— Averescanii au pierit, de parcă nici n'au fost vre-odată pe lume. Oct. Goga a căzut la Râșinari și. Numai dl Groza la Deva a reușit, fiind sprîșnit și de liberali.

Alegerile la Senat

În vechiul Regat (și tot așa în Bucovina și Basarabia, unde legea de alegeri e aceeași cu cea din vechiul Regat, — numai ardealul cu Banatul și Crișana au rămas cu legea cea făcută la Sibiu de Marele Sfat), în vechiul Regat alegerile pentru Senat se fac după o măsură, și cele de deputați după alta.

Și la Senat și la Cameră, votarea se face pe județul întreg. Se scriu pe o listă căși deputați ori senatori se cad cutărui județ (și anume cam după 50.000 de locuitori un deputat, după 100.000 un senator), — și toți locuitorii acelu județ votează lista tuturor deputaților ori senatorilor pe cari are să-i trimită județul.

Dar felul de a socoti pe cei aleși, nu e același: La Senat care listă are mai mult de jumătate a voturilor date, aceea e aleasă întregă.

La Cameră (sfatul deputaților) nu. Aci fiecare listă dă deputați în măsura numărului voturilor ce a primit, — așa că și listele rămase cu mai pușine voturi, dau 1, 2 ori și câte 3 deputați aleși, — deși n'au trecut peste jumătatea voturilor date. Amestecătura de partide și de păreri ce se vede în viața cetățenilor, se oglindește și în alegere: Cel mulți, trimis deputați mai mulți, cel slabi, mai pușina cunoscuți, trimis mai pușini ori nu pot trimite deloc.

Guvernul dlui Brătianu știind că din alegerile pentru Senat poate ieși mai ușor „tare”, a pus întâi alegerile acestea de Senatori, și numai apoi cele de deputați, căci la deputați iau parte toți tinerii dela 21 de ani în sus, dar la Senat numai oamenii dela 40 ani încolo, mai așezăți și mai pușini.

Și socoteala la ieșit guvernului bine: Alegătorii dela Senat i-au dat biruință neașteptat de mare, asupra partidelor de împotrivire: În vechiul Regat dîn 84 scaune de Senatori, 78 le-au câștigat liberalii.

Averescanii abia 2; partidul naționalist (Iorga) unit cu al dlui Take Ionescu 2, și jărăniștii 2, — așadar opoziția (partidele de împotrivire, de control) au fost lăstate să intre abia de sămânșă.

Generalul Averescu, „talca” jărănilor, fostal întâi ministru, deși e candidat în 3 locuri, n'a putut reuși nici la el acasă, unde se credeau mai tare ca Vodă.

— În Bucovina apoi a fost mai frumos: La Rădăuși a fost ales dl Ioan I. C. Brătianu, la Coșmani, dl General Artur Văloșanu, la Siret Suceava, Teofil Lupu, partidul Unirii (cel în tovrășie cu partidul liberal), la Văscăuși, tot partidul Unirii, la Gura Humoră, în orașul Cernăuși și în cercul Cernăuși, ca și la Storojinești, asemenea, — adecă dîn 8 senatori, au fost aleși 2 liberali din vechiul Regat și 6 dîn partidul întovărășit cu liberalii, zis partidul „Unirii”. Cu alte cuvine: toți de-al guvernului. Bucovina nu știe altfel: acolo duhul nemțesc a crescut lumea ca să fie totdeauna cu fața spre soarele puterii..

La întâia intrare în sfatul Țării la București, a trimis tot deputați de-al dlui Nistor (partidul Unirii); când veni dl Averescu, dete tot deputați averescanii (nici dl Nistor, șeful de ieri, n'a putut fi ales), acum venind liberalii dete tot deputați liberali sau întovărășii liberalilor. Ca să se mai și împotrivească celor dela putere, frații din Bucovina nu știu.

— În Basarabia alegerile la Senat au dat 13 senatori liberalilor sau partidelor unite cu ei (Inculci) și 8 senatori partidului jărănesc cel în cap cu Stere și Halipa.

Așa apoi, senatul are, dîn vechiul Regat, Bucovina și Basarabia, 99 senatori liberali și 14 de împotrivire.

Ce va da Ardealul, încă nu putem ști pe când încheem această foaie.

Încet, încet,

dar viața își revine în vadul ei firesc.

Norocul nostru atârână numai dela noi și dela voința noastră de muncă.

De ne-om lăsa lenii, așa cum ne lăsarăm cei mai mulți după război, nevrind să punem mână cu tot dinadinsul pe lucru; precum o puneam înainte de război, — apoi vom putea aștepta mult și bine, ca să ne pice mură 'n gură..

Vre-o doi ani de zile după război nu puteai căpăta nici lucrători în fabrici și în mine (băi-

șaguri), ba nici învățăcei la meserii! Toți așteptau să cadă asupra lor ceva glob de aur din cer, care să-i facă fericiți fără osteneală, ba și fără învățatură!...

Unele semne din vremea din urmă, ne lasă să înțelegem, că lumea se mai cumintește, se încearcă la muncă.

Iată o pildă:

Fabricile de hârtie din țară aveau foarte puțină hârtie, din lipsa de muncitori și de materiale, din cari se fabrică hârtia.

Pe urma încetinelii lucrărilor Cancelaria lor dela București pentru vânzarea hârtiei, abia a putut vinde în 1919 în anul întreg 581 vagoane de hârtie.

În 1920 a vândut 700 vagoane.

În 1921: 1000 vagoane, — iar pentru 1922 iată ce poate să dea fiecare fabrică din țară:

Fabrica Letea . . .	900 vagoane
" Bușteni . . .	1200 "
" Câmpulung . . .	420 "
" Petrifalău . . .	400 "
" Scăeni . . .	180 "
" Zărnești . . .	80 "

De tot 3430 vagoane

sau: pe de 3 ori atâta, cât au dat în anul trecut 1921.

E acesta un semn limpede, că lumea se întoarce la vechea sa muncă, la viața cu rost de nainte vreme.

Iar dacă această pornire se va urma cu stăruință și în alte fabrici, vom ajunge nu prea peste mult timp să începem a simți mult oftata — ieftinire a vieții.

E foarte de dorit, ca tot ce ce e muncitor, fie de fabrică, fie de bășaguri (în minele de cărbuni sau de aur, argint), fie că sunt lucrători de pământ, — să înceapă a și pune osul, pentru a putea arăta o așa de însemnată înflorire a muncii, cum o arată fabricile de hârtie.

Când mai ales lucrătorul de pământ va da tot ce poate el de țării prin prețioasa sa muncă, — se va simți de îndată ușurarea traiului și ea va străbate toată viața de sus până jos.

Adu, Doamne, cât mai repede aceste vremuri!..

UNELE—ALTELE

Cât s'a scumpit traiul în feluritele țări?

În vara anului 1919 traiul în Franța și Elveția, era de 2 ori și jumătate de scump ca înainte de război;

În Italia și Norvegia de 3 ori; în Suedia, peste de 3 ori; în Austria de 16 ori! În Olanda, Danemarca, America și Canada, nu ajunsese încă nici de 2 ori de scumpă, ci numai cu

75 la sută mai scumpă ca înainte de război. (Adecă ce cumpărai înainte cu 1 Leu, acum plăteai cu 1 Leu și 75 bani, urcare nu prea mare).

Așa în 1919.

În 1920 scumpirea traiului a atins următoarele măsuri:

În America de 2 ori.

În Anglia și Suedia de 3 ori;

În Franța de 4 ori;

În Germania de 8 1/2 ori;

În Austria de 46 de ori;

iar la sfârșitul anului 1920, în Austria prețurile erau de 90 de ori! Nefericita Austria se scufundă economică mai repede și mai amețitor ca ori-care alt stat.

În 1921, în statele cu temelii economice tari, ca America, Anglia, Franța, Belgia Olanda, începuse o scădere simțită. În Austria scumpirea a mers crescând într-una, așa că azi în acest stat viața e de 900 de ori mai scumpă decum era înainte de război.

Tabloul (socoata) de mai jos, ne dă o oglindă viasă a stărilor traiului în feluritele state. El ne arată cât se cheltuește azi pentru o persoană (un om) pe lună în statul cutare și cât în altul:

În America — 110—300 delari

Olanda — 120—150 florini,

Elveția — 240—350 franci,

Spania — 300—350 pesetas,

România — 1000—1500 Lei,

Germania — 1500—2000 mărci,

Ingostavia — 4000—5000 dinari

În Austria — 50.000—60.000 cor.

NOUȚĂȚI

Principesa Mărioara, fericita mireasă a Regelui Alexandru al Sârbiei, va pleca în Aprilie, împreună cu mama-sa, Maestătea Sa Regina Maria, la Raguză, frumos orașel pe țărmul Mării Adriatice, care până de curând sa ținea de Austria, acum de Jugoslavia (Sârbia Mare). Vor sta o lună de zile acolo, unde le va cerceta mai des și Regele Alexandru.

Dorința mirelui încoronat este, ca cununia să se facă în Belgrad, orașul cu scaunul de domnie al Sârbiei. De aceea se și fac din greu pregătiri pentru marea sărbătoare, când fiica mezină a Craiului dela Răsărit, va fi dusă cu mareț alaiu ca să fie urcată în tronul țării Sârbilor, Croaților și Slovenilor.

Aceasta se va face la începutul lunii Iunie, și nunta cea crăiască va avea loc în 4 Iunie.

O îmbunătățire? Ajunsesem sub guvernul generalului Averescu, să nu mai avem credit de câțiva Lei la statele vecine. Chiar un stat prieten ca Cehoslovacia, dase poruncă, ca nici un vagon ceh să nu mai fie lăsat să treacă în România! De ce? Pentru că dacă vagonul venes, de pildă din Viena, peste Cehoslovacia, și avea de plătit taxa de trecere pe liniile cehi, statul român nu plătea nici la un an de zile taxa cu care datora Cehilor pentru trecerea vagonului. De era vagonul ceh și venea la noi, nu-l mai vedeau Cehii cu anul, și ori-ce scrisori după el, erau toncă la urechea surdului. De aceea guvernul prieten ceh, se văzuse

silit a da ordin, că nici un vagon ceh, să nu mai fie lăsat să treacă în România... Căci domnii aceia dela cîrma țării, nu-și băteau capul cu astfel de treburi „mici“, ca darea napoi a vagoanelor, de care se lega cinstea țării, ei abia-și vedeau de treburile lor multe-multe...

Acum ziarul „Lupta“ dela București, vestește următoarele:

»Direcția Generală a căilor Ferate Române, a fost încunoștințată din Praga (capitala Cehoslovaciei), ca guvernul ceh a ridicat opreliștea ce era pusă pentru trecerea trenurilor cehoslovace peste granița română...»

E bine, dacă e așa. E semn că vor începe legături de vecinătate mai bune, între noi și statele vecine.

Oprire.

Spuneam în numărul nostru 7, că numărul 8 va fi cel din urma cel mai trimitem aceluia, cari nu și-au înnoit abonamentul (plata nainte) la noi, pe 1922.

Cum eram înă în ajunul alegerilor, ne-a părut că ar fi o greșală a lipsi pe cetitorii cari n'au putut încă trimite plata foilor, de cetirea lor chiar în acele zile înfrigate, — și nu am făcut opririle, ci am lăsat să le meargă încă tuturor.

Acum au trecut și alegerile. Azi arătăm cam cum au ieșit ele. Mai sunt napoi numai cele pentru Senat în Ardeal, Bănat, Crișana.

Credem că nu ni-se mai poate lua în nume de rău, dacă acum facem oprirea pentru acei cari n'au trimis plata pe anul de față.

Afle dar aceștia, că numărul de față (10) e cel din urmă ce li-se mai trimite.

Cari vor vedea că numărul 11 nu le-a mai mers, să știe că li-s'a oprit, ca nefind ei în regulă cu plata foilor. Dacă oarecare știe că a trimis banii, așadar i-s'a oprit pe nedrept, să ne scrie îndată, să nu lase lucrul cu săptămânile încurcat. Să ne trimită și recipisa care a primit-o dela postă, când a dat banii, — ca să găsim urma lor în posta de aici și să îndreptăm.

Ucis pe loc de curentul electric. Un monteur (așezător de mașini) dela societatea de electricitate Simons-Schukert din București, lucrând la ceva reparaturi la o mașină electrică în așa numita „cameră de înaltă tensiune“ (odaia de mare dezvoltare de putere electrică), din nebăgare de samă a atins un fir electric încurcat, și puterea electrică din acela așa l'a lovit, că l'a omorât aci pe loc, fără să aibă nici vreme de-a zice odată „vai“.

Dar. On domn P. Roșca, preot în Măgura, dăruind pentru Internaționalul nostru patru banișe de grâu este rogat a primi și pe această cale viile noastre mulțumiri.

Direcțiunea Internaționalului.

Țesutul de covoare Persiane e o meserie din cele tr ai aducătoare de venit. Aceste covoare (tepic-uri ce se pun pe jos prin casele domnești) sunt foarte căutate și bine plătite.

La Cluj s'a deschis un curs (școală) de învățat țesutul de covoare persiane care durează 6 săptămâni. Cine se interesează, poate afla amănunte la: Cluj, Strada General Gherescu (Băstia), Nr. 2, în casa Asociației pentru Instruirea de casă.

Iatăși scumpirea hârtiei!

— Și o vorbă cu cetitorii —

În articolul „Inceț-inceț“ arătăm, că fabricile de hârtie sunt în plină lucrare și dau tot mai multă hârtie gata. Ar fi firesc, ca să se înceapă acum „concurența“ (înțelegerea) între ele și să inble hârtia una mai ieftină decât cealaltă. Dar iacomia după îmbogățirea repede, le-a învățat ceva mai bun: să se unească ele între ele, să lucreze toate pe-o mână, să aibă o singură Cancelarie de vânzare a hârtiei, și așa una pe alta să nu să se strice, prin vindere mai ieftină.

Iar ajunsese la această înțelegere, zilele trecute ele și-au zis: hai să mai scumpim încă hârtia, nu s'o ieftinim, — că cei ce au lipsă de ea, trebuie să ne dea cât cerem, că — n'au dela cine o lua de altfel.

Zis și făcut. S'a dat de știre țării, că hârtia iarăș s'a scumpit cu 30—40%, adecă cu foarte mult, cu a treia parte, acuzi cu jumătate. Cumpărătorii șipă (șirigă), chlamă guvernul într'oajutor. Ministrul de Industrie a spus că da, va interveni ca să slămpere măcar, iacomia fabricelor, să le facă a ne lăsa cu o scumpire mai mică, nu chiar așa grozavă dintr'odată, — dar nu știm dacă va izbuti.

Ca cetitorii să înțeleagă ce însemnează această urcare, arătăm aci câteva pilde:

Hârtia se plătește după greutate, după kilograme.

Hârtia de scris, cea albă, obișnuită, o căpătăm înainte de război, cu 34 fileri kilogramul (sau cu 34 bani, căci fileral și „banal“ românesc, erau de același preț). Acum se cumpără, în fabrică, afară de cheltuelile de căraușie, cu 15 Lei! După urcarea asta nouă de 40%, kilogramul va fi plătit acolo pe loc în fabrică, cu 21 Lei! — ceeace înseamnă o urcare de 60 de ori față de prețurile dinaintea războiului.

Hârtia de „concept“ (nu albă, ci surie, mai de rînd) o căpătăm până acum cu 11 Lei, de aci încolo va fi cu 15.50.

Hârtia de gazetă, o căpătăm cu 9 Lei, acum va fi cu 14 L. kilogramul, sau cam de 40 de ori mai scumpă ca înainte de război.

Și acum poate fiecare cetitor să și facă singur socoala, că oere sunt azi foile prea scumpe ori nu? Prețul foil noastre era înainte de război 6 coroane (sau 6 Lei). Azi e de 5 ori și 1/2, mai mare E drept că foala n'o putem da cu acest preț decât pe jumătate de mare ca înainte vreme, așadar însemnă că e de 11 ori mai scumpă ca

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Punere de danturi.

nainte de război, — dar hârta ei e de 40 de ori mai scumpă! Și celelalte materiale de țesut, și lucrările, tot cam așa

De aceea se dau folle azi mici și ofițerii, că le omoară prețurile nebun urcate a hârțel și ale materialelor. Iar noi, înțind seamă de sărăcia poporului ce le celește, trebuind să le dăm leștine, nu-i putem da folle mari, bogate în cuprins, pe cum: le dădeam nainte de război și cum am dorit să i le dăm și azi. Noi trăim rău, celților cu foli miltile, — căci fabricile ne apasă greu.

O nouă armă... Parcă nu s'au săturat încă de sânge și de omor. Germanii își bat capul cu iscodirea de noi arme pentru a ucide cât mai strașnic tot ce e om portivnic lor pe pământ!

Un deputat francez spune, prin ziarul «Le Journal», că ofițerii germani au primit, ca armă pentru apărarea lor personală, un revolver nou, mult mai strașnic decât revolverul ce-l aveau în războiul trecut și care se numea „Parabolum”. Și acest revolver era diavolesc, dar cel de acum nu e decât o mică mitralieră (mașină de pușcat), încărcată cu 32 gloanțe de odată! Ar fi făcut-o cu 50—100 de gloanțe, dar n'ai putea-o purta de grea!

Dar, nu numai ofițerii sunt înarmați cu noua mașină de ombrât, ci și subofițerii și caporalii, chiar soldații fruntași din Reischswahr. Iar zilele astea vor primi și fiecare companie din acea armată, câte 15 mici mitraliere de acestea, purtate în loc de revolver mai mare. Ca mâine o să-i primească fiecare soldat, ori să prefacă pușca fiecărui soldat într-o astfel de mitralieră..

Nu-i așa că tot la »pace« se gândesc vecinii noștri Germani? Se vede că nu s'au săturat de sânge și căpățina de mort pe care o purtau câteva trupe germane pe chipiu în loc de rozetă, — și care chiar la cap de moarte i-a condus — încă nu le-a băgat minte în cap.

La petrecerea aranjată în 19 Febr. 1922 în localul „Școlii de industrie Casnice” din Folt, în folosul bisericii gr. ort. din loc, s'au făcut și suprasolviri de cei mai jos scriși, cărora se aduce mulțumită pe această cale.

Dr. Vlad 100 Lei; N. Fieru 85 L; Oliviu Goron 45 L; Romul Săbău 20 L; Iosiv Metesău 20 L; Dr. I. Jantea 20 L; I. Cibean 20 L; N. Păsăraru 15 L; N. Volf 15 L; Ludovica Giurgiu 10 L; N. Boila 10 L; I. Trif 10 L; Iosiv Bogdan 10 L; V. Păscău 10 L; S. Sabău 10; Maria Sabău 5 L; G. Oprîța 5 L.

Suma totală: 410 Lei. Venitul acesta de mai sus s'a și predat episcopului bisericii gr. ort. din Folt Folt, la 3 Martie 1922.

Ioan Giurgiu
învățător

Cercul Studenților Univer-sitari din județul Hunedoara, aduce și pe această cale, mulțumirile sale societăților și domnilor mai jos scriși, cari au binevoit a

ajuta la mărirea fondului Societății noastre cu următoarele sume: Banca Centrală din Cluj Lei 500. Frații Pasen lei 200. Dr. Dumitru Bratu lei 100. Vasile C. Ovradă lei 100. Constantin Olariu lei 100. Valeriu Herlea Lei 100. Livia Herlea Lei 100. Valeriu O'ariu Lei 50. Vasile Motoasca Lei 50. Ioan Babeș lei 50. D. Rațiu Lei 30. Total 1.330. Lei.

În dorința noastră de înaintare, ne punem toate eforturile pentru întruparea planurilor noastre, cari: sunt: Răspândirea culturai și deșteptarea conștiinței naționale în popor, prin arangerea de reprezentatii teatrale, conferințe, etc. Pentru realizarea acestui scop frumos, eforturile noastre ar fi zadărnice fără o mână de ajutor.

Aducând aceasta la cunoștința oamenilor de bine, care înțeleg menirea și debutul nostru pentru pregătirea unui viitor mai bun, îi rogăm călduros să primească mulțumirile noastre sincere.

Cercul Stud. Univ.
Hunedoreni, din Cluj.

Sămănătorie de lumină.

sunt acei cari se ellesc a răspândi în popor cetirile bune, alese, implinind prin esta o slujbă de cea mai mare însemnătate în mijlocul poporului.

Printre acei cari, aflând de bune pentru țărani folle noastre, s'au străduit a le răspîndi în anul de față printre țărani, — afară de celor alții în numerii trecuți, — avem plăcerea a mai pomeni pe următorii: Dl Redu Mărgineanu, comerciant în Noșlac (lângă Uioara), n'a făcut pân'acum acolo 16 abonași.

Dl învățător A. S. Crăciun din Ferendia a ajuns la 29 abonași acolo.

Dl Efimate Mihoc din Breazora, ne a câștigat 4 abonași.

Dl Ioan F. Cerega din Reșița (figlărie) ne a câștigat 6 abonași.

Dl Coriolan Isac din Nierov, mi s'a făcut acolo numeroși abonași.

Dl G. Oancea din Gurehong, n'ai mulți abonași.

Tuturor: Călduroase mulțumiri.

Peșta Redacției:

Simion Manca, primar în o comună din apropiere de Godeștehaza (județul Murăș Turda), ni-a trimis în Ian. 16 Lei abonament pentru foi, fără a scrie în ce comună e? I'am trimis foile la Meșterhaza, poate posta îl știe și i-le trimite, dar ni-au venit napoi. Cei ce știu în ce comună e primar numitul să binevoiască a ne scrie ca să-i putem trimite foile.

Tătaru, rasa „Bera”, 20 luni, frumos, nefolosit pân'acum, e de vânzare:

Preot, Adam Todor
(399) 2-2 în Turdaș (p. Orăștie).

Au sosit:

Mărfuri de coloniale, —
Vinețele de var, frumoase!

vopsele de ouă; — faină, — țărițe, — petrol,
și se vând cu prețuri ieftine, în prăvălia:

Frații Mayer
Orăștie, Str. Mihai Viteazul.

(403) 1-3

Volume de „Foi Interesante”

mai avem de pe următorii ani, legate la oală în cărți mari, de 210—220 pagine, cu sute de chipuri frumoase, cu poezii, navele, povești și glume:

„Folile Interesante” de pe 1908, 1909, 1910, 1911, 1919, 1920/21 la un loc, așadar 7 volume, — toate unele decât altele mai frumoase.

Prețul lor, trimise prin postă franco-recomandat, e 7 Lei 50 bant de fiecare volum.

Volume de pe 1906, 1907, 1912 1913 și 1914 nu mai avem.

Banii se trimt înainte. Cu „ramburs” nu trimitem. Cererile fără bani, nu se dau în samă.

„Eroii Nostri.”

prea frumoase cărțile istorice. Cuprind începutul istoriei Românilor aci în Dacia, și întemeierea Principatelor Moldovei și Munteniei.

Sunt 3 cărțile ce ne arată istoria neamului în zăvinte iconice și cu prezia, care cântă mărirea acelor vremi.

Fiecare Cărțică (1. 2. 3) se vinde cu 2 Lei trimisă franco, la oală 6 Lei, — 1 Leu pentru a se pune recomandat la postă.

„Bobărnaci”.

— Volume de »Bobărnaci” toate plină de glume frumoase, zădărnice și cuvîncioase, acriză de regretatul Haralamb Călimăr (E. Borcia), — mai avem numai de pe anul 1911, 100 pagini, cu mii de glume în proză și versuri, — cu 6 Lei 50 bani volumul, trimis franco recomandat A se cere la:

«Libertatea» în Orăștie.

NOUȚĂȚI!

în
Stofe pentru domni
— și pentru dame —

la
Carl Adleff
Orăștie, Str. Mihai Viteazul
(404) 1-4) Nr. 26.

Măcelărie nouă.

Am onoare a educe la cunoștința onorabil public, că am deschis o

măcelărie nouă

la pișta Aurel Vlăscu din Orăștie, lângă hotelul „Coroana”, — unde se găsește zilnic tot felul de carne proaspătă și slănină. — Rugînd sprijinul onoratului public, — sunt, cu stîmă:

Arpad Boer,
măcelar.
(373) 5-6

Doi vieri albi de nouă luni, nefolosii, sunt de vânzare la: 1-2 (145)

ION PĂDURE I. TOMA
Șibot.

De vânzare:

La Compactoria lites în Orăștie să află de vânzare cărți bizericești, precum Evangheliile legate de lux, și mai simple, Mineie, Euhologion, Pentecostare, Apostoli, Psaltiri ș.a. toate legate cu piele. (395) 3-3

Cu „rambursă” nu trimitem nimic.

Telefon 84. Telegrama GLOBUS.

„GLOBUS”

Industria de lemn și metal
Faragó, Vas, Lobstein, Orăștie

Secția de lemn: gătește: călți pentru farmacia, chimisti și fabrici de bomboane, precum și pentru alte scopuri industriale.

Primește reparațiile de mașini de tot felul, industriale sau economice, și pregătirea părților de mașini.

Toate lucrurile de fier pentru cîldiri, lucrări de diferite teacuri, de tinichea în masă, și orice lucru mecanic.

Gătire de pompe pentru fântâni, orice armătură și montaj.

(401) 2-

La notariatul Peștișul mare (plasa Deva) află aplicare un subnotar calificat, sau cancellist notarial cu praxă administrativă. Postal se poate ocupa imediat.

Pot reflecta la acest post și străini, dar se recere să poseadă limba română cel puțin în grai viu.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt rugați a mă aviza în scris sau să se prezinte în persoană la biroul notariatului cercnal Peștișul mare. Adresă: Peștișul mare, p. v. Cristur (jud. Hunedoara).

(402) 2-2 Notarul cercnal.

Preluare de Hotel.

Am onoare a aduce la cunoștința publicului din orașul Orăștie și jur, — că am preluat Hotelul Transylvania, cu cateneaua și prinzitorul aparținătoare lui, — și că servesc onoratul public cu camere (odăi) curate, cu mîncări și beuturi bune. Serviciu prompt.

Rog sprijinul onor. public.

Cu stîmă:

Niclaus Sükösz
Hoteller.
(396) 2-3

Subsecretar român necăsă-torit de 24—30 ani, află aplicare foarte favorabilă la secretariatul din Chereș (jud. Arad). Vitor egalizat (388) 2-3

VINURI BUNE

La subscrisul se află de vânzare vinuri de masă foarte bune cu prețurile de mai jos:

Vin bun până la 10 lit. costă 10 L.	Dela 50 lit. în sus costă lit. 750 L.
Dela 10 lit. până la 20 lit. „ 9 L.	Mai departe este vin bun de masă
„ 20 „ „ 50 „ „ 8 L.	litru costă 14 și 16 Lei și Ruland 20 L

Tot aici se află și vinarsuri de calitate mai bune și licheruri cu prețuri moderate. (392) 3-—
Hans Stephant, Orăștie.